

ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Анотація. У тезах розглянута проблема злочинності неповнолітніх. Виявлені найбільш ефективні заходи з попередження злочинності неповнолітніх на прикладі Великої Британії.

Ключові слова: злочинність неповнолітніх, превенція, зарубіжний досвід.

Анотація. В тезисах рассмотрена проблема преступности несовершеннолетних. Определены наиболее эффективные методы предупреждения преступлений несовершеннолетних на Великобритании.

Ключевые слова: преступность несовершеннолетних, превенция, зарубежный опыт.

Summary. In theses examined the problem of juvenile delinquency. Also, on the example of Great Britain, identified the most effective methods of preventing juvenile delinquency.

Keywords:, juvenile delinquency, prevention, foreign experience.

Злочинність неповнолітніх завжди була і залишається серйозною проблемою, оскільки суб'єктами вчинених злочинів є особи, які лише починають своє доросле життя. До того ж даний вид злочинності є своєрідним "резервом" злочинності майбутніх десятиліть. Зростання рівня злочинності неповнолітніх за деякий час неодмінно призводить до зростання рівня рецидивної злочинності.

Дії неповнолітніх правопорушників останнім часом характеризуються все більшою жорстокістю і цинізмом. Підлітки беруть участь у групових злочинах, часто з використанням спеціальних знарядь, непоодинокі випадки вбивств з особливою жорстокістю, нанесення тяжких тілесних ушкоджень, хуліганських дій, а також продажу наркотичних речовин [1, с.176].

Сучасною тенденцією є поява нових форм дитячої агресії: садизм по відношенню до фізично слабших осіб, а також булінг, мобінг, расова, релігійний та етнічна нетерпимість, дискримінація ровесників за соціальною ознакою й матеріальним становищем [2, с.214].

З огляду на це, злочинність неповнолітніх є соціальною загрозою, яка потребує достатньої уваги, а її попередження є важливим напрямком діяльності держави.

У науковій літературі термін «попередження злочинності» тлумачиться як сукупність різноманітних видів діяльності і заходів у державі, спрямованих на вдосконалення суспільних відносин з метою усунення негативних явищ та процесів, що породжують злочинність або сприяють їй, а також недопущення вчинення злочинів на різних стадіях злочинної поведінки [3, с.138].

Таким чином, проблема попередження злочинів, що вчиняються неповнолітніми, не перестає бути актуальною в нашому суспільстві і є предметом вивчення як юних дослідників, так і досвідчених вчених. Значним внеском у вивченні злочинності серед неповнолітніх та заходів протидії даному явищу стали праці таких вчених як Б. М. Головкін, В. С. Батиргарєєва, О. І. Бугера, М. А. Білоконь, В. В. Голіна, С. В. Горлач, Д. Л. Виговський та ін.

Сучасні підходи до запобігання даного виду злочинності є застарілими і не демонструють своєї ефективності. Саме тому нагальним вбачається розгляд зарубіжного досвіду запобігання вчинення кримінальних правопорушень особами, що не досягли повноліття. Аналіз та узагальнення зарубіжних соціальних програм показує, що найбільший досвід щодо попередження злочинності неповнолітніх має місце у Великій Британії.

Досить показовим є те, що починаючи з 2005 року уряд Великої Британії виділяє майже одну десяту річного бюджету країни на проведення наукових досліджень та забезпечення

науково-практичної діяльності служб і інститутів з питань запобігання та протидії неповнолітній злочинності. Перш за все йдеться про виявлення неблагополучних сімей та проведення відповідних профілактично-корекційних заходів.

В разі виявлення неблагополучних сімей, де не створені належні умови для розвитку дитини, де її ображають і карають чи взагалі на неї не звертають увагу, таку дитину вилучають з сім'ї. Найбільш поширеними заходами в таких випадках є «fostering» та «mainstay». Це означає догляд за чужою дитиною, особливий вид опікунства. «Fostering» передбачає перебування дитини в чужій сім'ї протягом тривалого часу, переважно до повноліття. «Mainstay» передбачає догляд на менш короткий період, через тимчасові труднощі в сім'ї дитини. Проте контакти зі справжніми батьками зберігаються і як тільки умови в родині стають сприятливішими для виховання, вона знову повертається в сім'ю. Люди, які в будь-який час готові прийняти в свою родину чужу дитину, називаються «carers». Ними можуть бути сімейні чи самотні люди, які досягли 25-річного віку і виявили бажання виховувати чужих дітей. Дитячі будинки чи інтернати є непопулярними в Великобританії. Вважається, що кращий розвиток особистості буде забезпечений саме у сім'ї, нехай навіть і в чужій. [4, с.13].

Велика увага приділяється тим дітям, в поведінці яких вже проявляються певні відхилення. У випадку вчинення кримінального правопорушення неповнолітнім до 16 років, справа не розглядається в суді. Для цього створено «Children panels» - спеціальну комісію, яка складається з фахівців в галузі психології, педагогіки тощо. В процесі слухання дитячих справ беруть участь три члени такої комісії. Самі слухання проводяться за місцем проживання, в присутності батьків і самої дитини, поведінка якої обговорюється. В результаті обговорення приймається рішення: дитина може бути залишена в своїй родині, але перебувати під наглядом соціального працівника, або передана під опіку іншої сім'ї.

Крім того у Великобританії створені спеціальні школи для дітей з відхиленнями в поведінці. В таких школах діти можуть перебувати від кількох місяців до кількох років, залежно від того, чи є позитивні зміни в їх поведінці. В окремих випадках діти можуть продовжувати вчитись в своїй школі, але після обіду вони відвідують спеціальні центри соціальної роботи, де з ними працюють за індивідуальними програмами [5, с.43].

Таким чином, Велика Британія має суттєві досягнення у сфері боротьби зі злочинністю неповнолітніх. Зарубіжна практика показує, що без комплексного підходу у боротьбі з негативними явищами в молодіжному середовищі ефективної роботи в цьому напрямі досягти практично неможливо. Тому вбачається за необхідне запозичення нашою державою досвіду Великої Британії з вирішення обговорюваної проблеми, а саме посилення фінансування суб'єктів ювенальної юстиції, більш широке залучення приватного сектору до скорочення криміногенності в підлітковому віці, розробка спеціальних профілактичних програм, поглиблення співпраці шкільних закладів та правоохоронних органів, посилення виховної функції школи тощо.

Список використаних джерел:

1. Корольчук В.В. Актуальні проблеми запобігання злочинам неповнолітніх / Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ №1. – 2009. – с.176-182.
2. Головін Б. М. Злочинність неповнолітніх як суспільна проблема/Проблеми законності. – 2016. – Вип.133. – с.204-217.
3. Голина В. В., Ємельянов В.П. Кримінологічні проблеми попередження злочинності неповнолітніх у великому місті: досвід конкретно-соціологічного дослідження: моногр./В.В. Голина. – Харків: Право, 2006. – 289с.
4. Мельниченко Л. М. Зарубіжний досвід профілактики крадіжкам, вчинених неповнолітніми / Митна справа №5 (95) Ч.2. – 2014. – с.8-14.
5. Зер Г. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин і правосуддя щодо неповнолітніх / Пер. з англ. М.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Матеріали XVIII студентської наукової конференції
з кримінології

(м. Харків, 28 листопада 2018 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2018

УДК 343.9:328.185(477)

A43

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (*голова*);
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (*відповідальний секретар*);
д-р юрид. наук, проф. О. Ю. Шостко;
канд. юрид. наук, доц. М. Ю. Валуйська;
канд. юрид. наук, доц. С. Ю. Лукашевич;
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук О. В. Гальцова;
канд. юрид. наук М. О. Маршуба;
канд. юрид. наук О. В. Новіков;
канд. юрид. наук К. Д. Кулик;
канд. юрид. наук М. Ю. Кутепов;
канд. юрид. наук Н. В. Сметаніна;
зав. лабораторією Ю. Г. Бойко

A43 **Актуальні проблеми протидії злочинності : матеріали XVIII студ.**
наук. конф. з кримінології (м. Харків, 28 листоп. 2018 р.) / за заг. ред.
А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2018. – 196 с.

ISBN 978-966-937-540-7

ISBN 978-966-937-540-7

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018